

Jdeme o krok dál

**Zálohováním PET lahví a plechovek
k jejich skutečné recyklaci**

Úvodní slovo

V České republice se na trh ročně dostane 1,65 miliardy PET lahví a 820 milionů plechovek. To rozhodně není málo. Otázka zní: Co se s takovým množstvím obalů děje po konzumaci?

Výrobci jsou ze zákona zodpovědní za nápojové obaly během celého jejich životního cyklu, přirozeně se proto snaží postarat o jejich opětovné využití. Řešení existuje. Je jím plošný zálohový systém na PET lahve a plechovky. Nápojové obaly se tak stanou součástí uzavřeného koloběhu, a tudíž i základem pro výrobu nových lahví a plechovek. Opakovaná recyklace do stejného typu produktu pomáhá minimalizovat dopad na životní prostředí a také zabraňuje zbytečnému plýtvání přírodními zdroji.

Možná se ptáte, k čemu potřebujeme zálohový systém, když u nás tak dobře funguje třídění odpadu. Bohužel osud tříděného odpadu je problematictější, než si řada lidí připouští.

V Česku se do žlutých popelnic vrátí zhruba 70 % plastových lahví uvedených na trh. Část z nich tvoří PET lahve – hovoří se až o 80 %. Jen něco málo přes polovinu z vytříděných PET lahví se však daří recyklovat. Pod termínem „recyklace“ se navíc v současnosti schová i výroba paliva z PET lahví, které je využíváno například v cementárnách. V drtivé většině případů jsou lahve znovu využity pouze

jednou – do dětských plen, koberců či autopotahů, které již opakovaně použít nelze.

U nápojových plechovek jde ještě o mnohem smutnější příběh. Rovnou na skládkách a ve spalovnách jich končí dokonce 65 %. Nápojové obaly ovšem často putují i do obyčejného komunálního odpadu nebo zůstávají pohozené v přírodě. Je to velká škoda. PET i hliník jsou přitom cenné materiály s potenciálem k dalšímu využití. A o tom, že obaly nemají v přírodě co dělat, snad není třeba hovořit.

Už dnes je navíc jasné, že stávající systém třídění odpadu nezajistí dosažení cílů Evropské unie. Ty přitom musí během několika let splnit každá členská země. Zkušenosti z jiných evropských zemí ukazují, že jedině ty země, které zavedly plošný zálohový systém, dokážou těchto cílů dosáhnout. Věřím, že je na čase posunout se o krok dál a začít odpady správně recyklovat tak, aby vysbírané materiály mohly být používány opakovaně a v uzavřeném koloběhu.

Pojďme se společně posunout od třídění k opravdové recyklaci.

Kristýna Havligerová
manažerka vnějších vztahů Iniciativy pro zálohování

www.iniciativaprozalohovani.cz

Iniciativu pro zálohování založili v roce 2021 významní výrobci nápojů: Coca-Cola HBC Česko a Slovensko, Heineken Česká republika, Kofola ČeskoSlovensko, Mattoni 1873 a Pilsnerický Prazdroj. Jejím cílem je zavedení plošného zálohového systému všech nápojových PET lahví a plechovek v České republice jako cesty k opravdové recyklaci těchto obalů.

Češi dobře třídí, recyklujeme však málo

Data ukazují, že se lidé v Česku zajímají o životní prostředí a využívají systémy, které mají k dispozici. Stávající systém třídění v České republice tak vede k vysoké míře sběru PET lahví (až 78 %). Pouze 58 % z nich je však vytříděných pro recyklaci, včetně zpracování na průmyslová paliva. A pouze u 40 % plastů dochází k materiálové recyklaci.¹

V případě plechovek je situace ještě horší. Dvě třetiny jich končí ve směsném odpadu, 56 % pak skončí na skládce. Pouze třetina celkového objemu je vytříděna a použita pro další zpracování.²

S oběma druhy obalů se setkáváme i ve formě litteringu (obalů pohozených ve veřejném prostoru a v přírodě). Výsledky dobrovolnických akcí ukazují, že PET lahve tvoří více než třetinu nápojových obalů volně pohozených v přírodě a veřejném prostoru a plechovky více než 40 %.³

Ani u jednoho z těchto materiálů není dosaženo cirkularity. Recyklace probíhá zejména do produktů, které po skončení jejich životnosti již nelze dále recyklovat. U PET lahví jsou to například dětské pleny, koberce či textilie pro využití v automobilovém průmyslu.

V případě hliníku jde například o čínidla na výrobu oceli.

Českou republiku čeká splnění cílů pro sběr a recyklaci nápojových obalů, stanovených Evropskou unií pro všechny členské státy: 90 % ze všech PET lahví musí být do roku 2029 vytříděných pro recyklaci, v případě plechovek jde o 60 % do roku 2030.

V současné chvíli máme v České republice systém třídění, který dosažení těchto cílů zajistit nedokáže. Zkušenosti z jiných evropských zemí ukazují, že jedině země s plošným zálohovým systémem mohou těchto cílů dosáhnout.

Závazky České republiky směrem k EU

- > 77% míra zpětného sběru pro recyklaci do roku 2025
- > **90% míra zpětného sběru pro recyklaci do roku 2029**
- > 25% obsah recyklátu do roku 2025
- > 30% obsah recyklátu do roku 2030

Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2019/904 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí

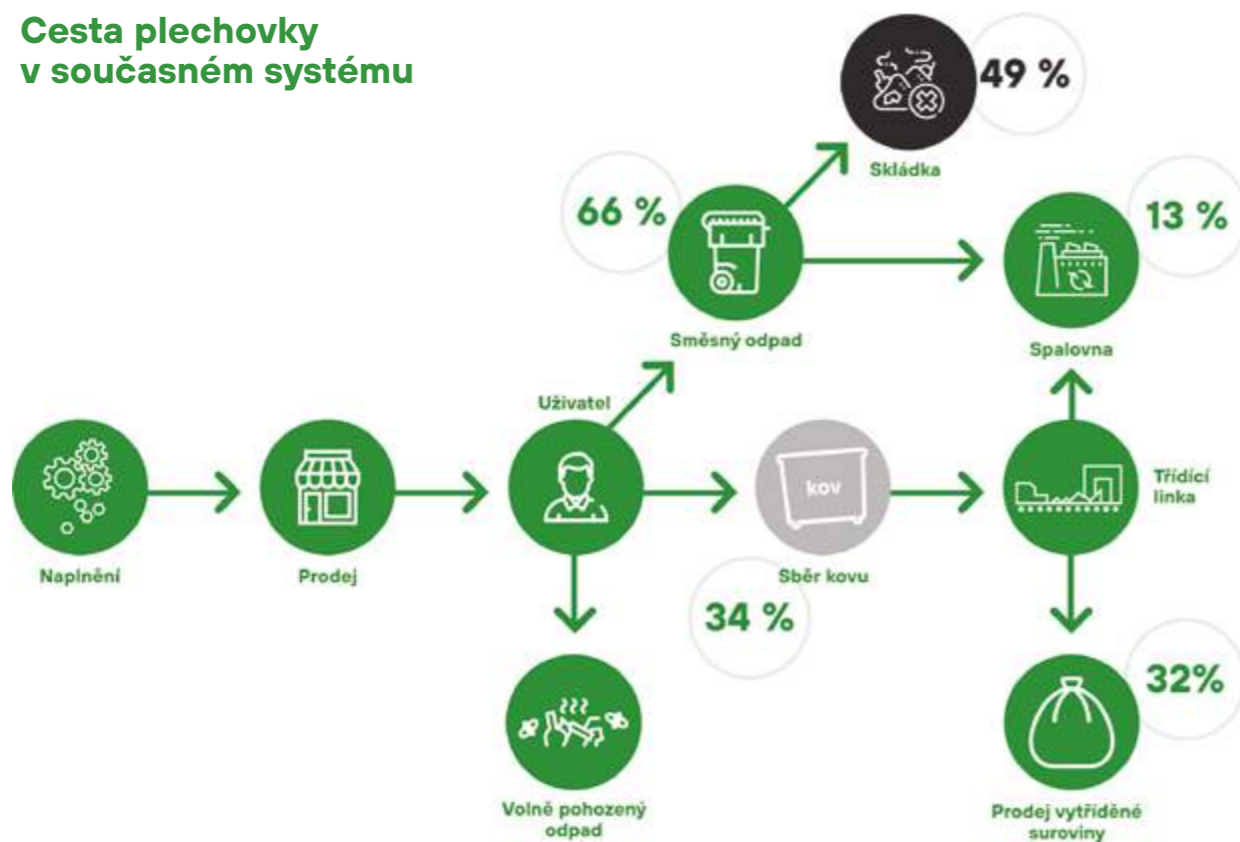
- > 50% míra recyklace do roku 2025
- > **60% míra recyklace do roku 2030**
- > Připravuje se nová Evropská směrnice o obalech a obalových odpadech

Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2018/852 o obalech a obalových odpadech

Jak funguje současný systém třídění?

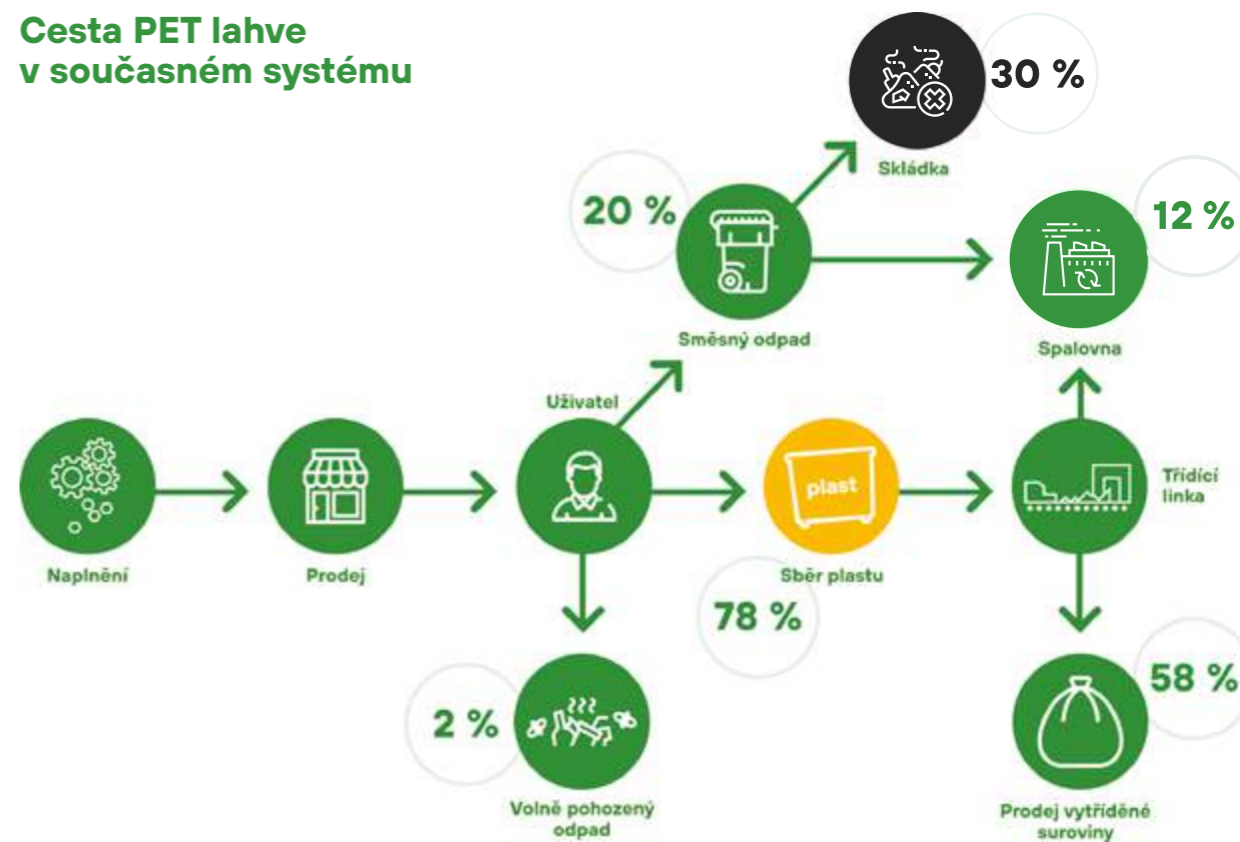
Cesta plechovky v současném systému

Zdroj: INCIEN – Analýza materiálových toků nápojových plechovek a ostatních obalů v ČR 2019

Stávající systém třídění v České republice umí dosáhnout velmi vysoké míry sběru PET lahví (až 78 %). Pouze 58 % z nich je však vytříděných pro recyklaci, včetně zpracování na průmyslová paliva, například pro cementárny, přičemž pouze u 40 % plastů dochází ke skutečné materiálové recyklaci, alespoň jednorázově.⁴ Alarmující situace je u plechovek, kdy rovnou do komunálního odpadu putuje přes 65 %. Nyní velká část těchto obalů není opětovně využita a skončí na skládce nebo ve spalovně. To je velká škoda, protože PET i hliník jsou cenné materiály s potenciálem k opakovanému využití.

Cesta PET lahve v současném systému

Zdroj: INCIEN – Studie materiálových toků PET nápojových obalů v ČR 2016

Základem plošného systému záloh je uzavřený koloběh, ve kterém se nápojové obaly stávají základem pro výrobu nových PET lahví a plechovek.

Cesta k nápravě

Řešením současné situace je třídit a recyklovat obalové materiály tak, aby se z plechovek opět stávaly plechovky a z PET lahví zase PET lahve. To zajistí plošný zálohový systém na PET lahve a plechovky, který pomůže tomu, aby obalové materiály nekončily na skládkách nebo ve spalovně, ale aby byly opakovaně recyklovány. Prá-

vě záloha lidí motivuje k tomu, aby lahev vrátili a umožnili tak její další využití.

Opakované použití materiálu pro stejný účel je nejlepší cestou, jak minimalizovat jeho dopady na životní prostředí. Plechovka⁵ i PET lahev⁶ z recyklátu má až pětinasobně nižší uhlíkovou stopu než stejný obal z panenského

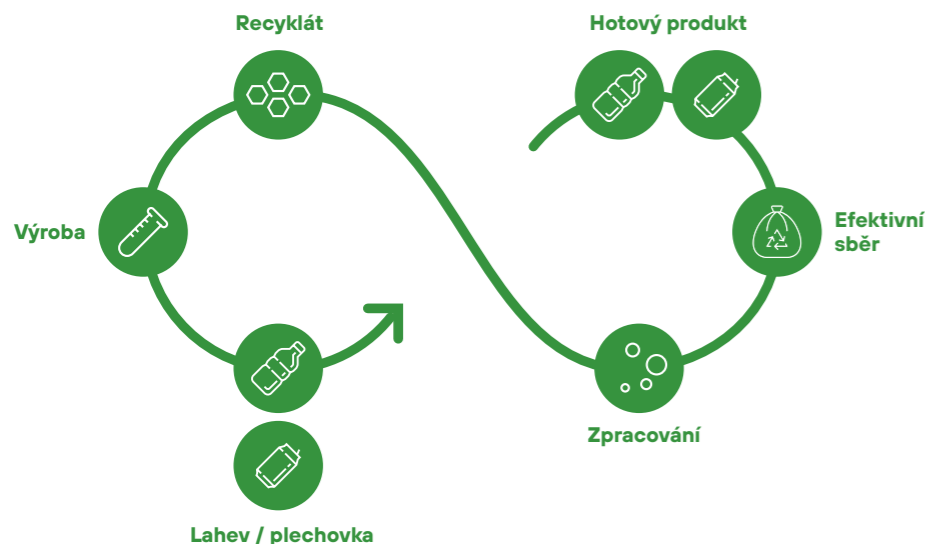
materiálu. Navíc se při výrobě z recyklátu spotřebuje až o 95 % méně energie⁷ než při výrobě zcela nové plechovky z nerecyklované suroviny, v případě PET až o 79 %⁸.

Ale nejen to. Zálohový systém také pomůže zajistit dosažení cílů Evropské unie, které musí během několika let splnit každá členská země. Systém totiž zajišťuje i více než 90% návratnost PET lahví a plechovek právě díky silné motivační roli zálohy. Vysbírané obaly je pak možné použít jako základ pro výrobu nových PET lahví a plechovek.

Zálohový systém také pomáhá snížit množství volně pohozeného odpadu, který nedělá radost nikomu z nás. Lidé PET lahve a plechovky tolik neodhazují, někteří pak, motivovaní zálohou, ty pohozené sbírají a pomáhají tak udržovat čistotu na veřejných prostranstvích. Podle studie společnosti Eunomia z roku 2019 dochází po zavedení záloh ke snížení volně pohozených nápojových obalů až o 95 %.⁹

Opakované použití materiálu pro stejný účel je nejlepší cestou, jak minimalizovat jeho dopady na životní prostředí.

Z lahve do lahve, z petky do petky

Zálohový systém má potenciál o 28 % snížit dopad nápojových obalů na životní prostředí.

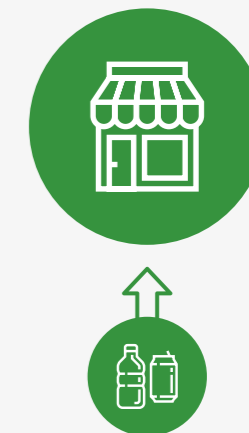

Jak to vidí Češi

81 % by uvítalo zálohy PET lahví a plechovek

79 % lidí nevnímá jako problém, že by doma mělo skladovat prázdné nesešlápnuté lahve

87 % lidí nemá problém s odnášením obalů zpět do obchodů

Jak to funguje v Evropě?

Zálohové systémy jsou celoevropským trendem. Nyní již úspěšně fungují ve 12 zemích, začátkem roku 2022 se přidalo Slovensko, v únoru Lotyšsko. Malta systém spouští letos v dubnu.

Funkční systémy

Švédsko	1984
Island	1989
Finsko	1996
Norsko	1999
Dánsko	2002
Německo	2003
Estonsko	2005
Nizozemsko	2005
Chorvatsko	2006
Litva	2016
Slovensko	2022
Lotyšsko	2022

+ dalších 30 zemí
a teritorií mimo Evropu
(10 států USA, Kanada,
Austrálie, Izrael)

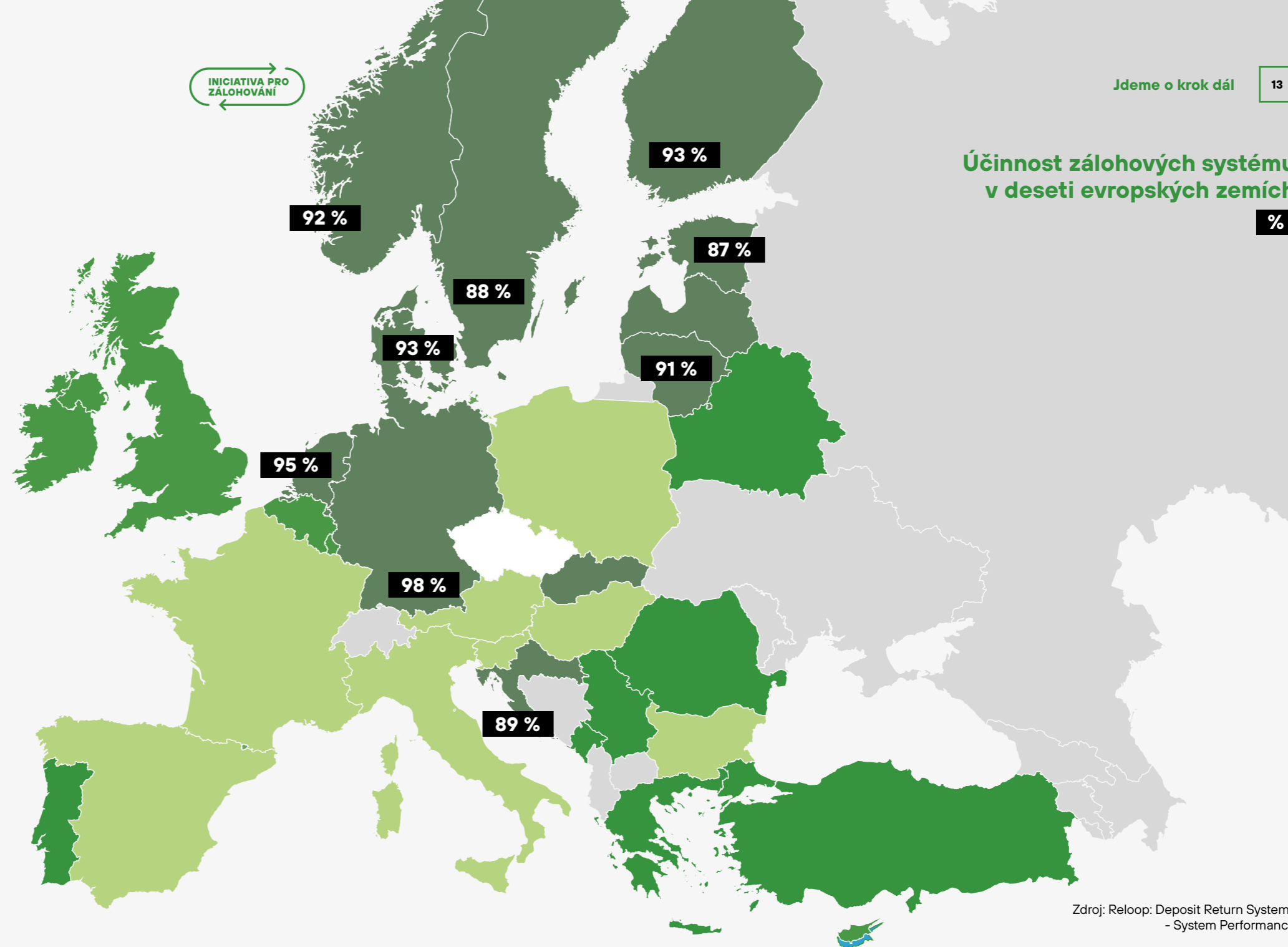
Připravované systémy

Portugalsko	2022
Malta	2022
Bělorusko	2022
Skotsko	2023
Rumunsko	2023
Turecko	2023
Řecko	2023
Kypr	2023
Irsko	2023
Belgie	2023
Lucemburk	2023
Maďarsko	2024
Anglie, Wales, Severní Irsko	2024

Legenda

- Funkční systémy
- Připravované systémy
- Zvažované systémy

Účinnost zálohových systémů v deseti evropských zemích

Pozitivní dopady systému na životní prostředí

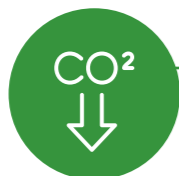

Při výrobě plechovky z recyklátu se spotřebuje **až o 95 % méně energie** než při výrobě plechovky z nerecyklované suroviny, v případě PET **až o 79 %**

Až 80 % hmotnosti PET lahve lze znovu využít pro výrobu nové lahve, v případě plechovky je to až 97 %

Plechovka i PET lahev z recyklátu má až **o 80 % nižší uhlíkovou stopu** než plechovka či PET lahev z panenského materiálu.

Zálohový systém v praxi

Na začátku koloběhu je vždy výrobce, který obal zaregistruje u správce a za každou PET lahev či plechovku odvede do systému zálohu a poplatek za uvedení na trh. Při prodeji obchodníkovi výrobce účtuje nejen cenu nápoje, ale i zálohu za obal. Se zálohou rovněž prodá obchodník nápoj koncovému spotřebiteli. Ten po použití vrátí obal do obchodu a získá svou zálohu zpět. Vysbírané obaly od obchodníků správce vysbírá a vyplatí jim za ně zálohu a manipulační poplatek, jehož cílem je obchodu pokrýt přímé dodatečné náklady související se zapojením do systému. Obal vrací spotřebitel do obchodu tak, aby bylo možné identifikovat EAN kód. Následně je obal stlačen a připraven k převozu. Vysbírané obaly správce protřídí podle barev a typu materiálu a prodá k dalšímu zpracování do nových lahví či plechovek, čímž se koloběh uzavře a celý proces začíná znovu.

7 principů navrhovaného modelu pro ČR

1 Centralizovaný

Plošný systém by měl být povinný pro všechny výrobce, kteří uvádějí na trh nápoje v jednorázových obalech formou PET lahví nebo plechovek v objemu od 0,1 l do 3 l, s výjimkou mléka nebo produktů obsahujících mléko a alkoholických nápojů nad 10 % alkoholu.

Je založena nezávislá entita správce, který je neziskovou organizací zajišťující provoz systému a naplnění závazků pro sběr jednorázových PET lahví a plechovek. Hlavní principy zálohového systému jsou stanoveny zákonem.

4 Účinný

Systém je postaven na účinné spolupráci výrobců s maloobchodníky ve městech i na venkově. Existují silné mechanismy na ochranu proti podvodům, které zajišťují integritu a udržitelnost systému.

2 Efektivní

Systém je postaven na efektivním provozu s transparentními nákupními, logistickými, prodejními, platebními a reportovacími procesy. Ministerstvo životního prostředí má k dispozici informace k vyhodnocení efektivity systému.

5 Férový

Systém bude postavený na principu samofinancování podle typu materiálu. Maloobchodní manipulační poplatek poskytuje adekvátní kompenzaci přímých dodatečných nákladů všech zapojených maloobchodníků. Nevrácené zálohy jsou reinvestovány do optimalizace systému. Vybíraný materiál je využit opět na výrobu nových obalů.

3 Zaměřený na spotřebitele

Systém je jednoduchý a dostupný pro spotřebitele, včetně husté sběrné sítě po celé České republice. Je zajištěna jednotná, vhodně nastavená a motivující výše zálohy. Obaly jsou označeny speciálním logem, aby bylo možné rozpoznat zálohované obaly. Správce zajišťuje osvětovou kampaň pro spotřebitele.

6 Uzavřený koloběh

Díky předcházení znečištění materiálů a zkrácení recyklačního procesu umožňuje systém plně využít zásad oběhového hospodářství a uzavřít cyklus formou „z lahve do lahve“ a „z plechovky do plechovky“.

7 Transparentní

Data o systému jsou veřejně dostupná všem. Správce plně dodržuje všechny soutěžné právní principy.

Zálohový systém nebude klást žádné nároky na státní rozpočet.

Dopady zálohového systému pro ČR

Legislativní

Cílem Iniciativy pro zálohování je aktivní přístup k nakládání s použitými nápojovými obaly a minimalizace jejich dopadu na životní prostředí. Mnoho opatření v oblasti udržitelnosti dnes již výrobci dobrovolně zavádějí. Zavedení plošného zálohování, do kterého se zapojí všichni výrobci daných kategorií nápojů v PET lahvích a plechovkách, se však bez ukotvení v legislativě, optimálně formou samostatného zákona, neobejde.

Stejně jako v zahraničí, tak i v České republice potřebujeme povinný systém. Dobrovolná cesta nemá šanci na úspěšné fungování, a především nezajistí pozitivní dopady zálohových systémů tak, jak je známe z dalších evropských zemí. Abychom dosáhli potřebného environmentálního efektu a bezproblémové funkčnosti, je potřeba, aby byl systém plošný a aby se do něho zapojili všichni hráči na trhu.

Provozní

Provoz systému zajišťuje správce, centrální nezisková organizace, která se stará o svážení obalů a jejich třídění, ale i o edukaci a informování veřejnosti. Správce rovněž zajišťuje dosažení stanovených cílů sběru. Obchodníci budou muset řešit otázky skladových prostor, spotřeby energie či časové dotace zaměstnanců. Proto bude v systému stanoven manipulační poplatek, který bude správce vyplácet obchodníkům za každý odebraný zálohovaný obal jako kompenzaci za přímé dodatečné náklady související se zapojením do systému.

Finanční

Vybudování i provoz systému budou financovat výrobci nápojů. Systém bude financován prostřednictvím poplatků od výrobců, výtěžkem z prodeje vybíraného materiálu k jeho recyklaci do nových nápojových obalů a z nevrácených záloh.

Zavedení povinného zálohování nebude mít na spotřebitele jiný dopad než zaplacení vratné zálohy a motivaci vrátit obal v prodejně.

„Plošný zálohový systém je racionální, ekonomikou podložený krok,“ říká vedoucí Ústavu udržitelnosti a produktové ekologie VŠCHT Vladimír Kočí.

Vedoucí Ústavu udržitelnosti a produktové ekologie VŠCHT Vladimír Kočí je odborníkem na metodu posuzování životního cyklu. Tu v České republice rozvíjí a uplatňuje ji v řadě projektů vedoucích ke snížení ekologických škod průmyslových aktivit i ke zvýšení kvality lidského života. Přednáší na VŠCHT, ČVUT i Univerzitě Karlově. Kromě práce na vědeckých projektech spolupracuje s mnoha průmyslovými podniky, neziskovými organizacemi i se samosprávou ČR. Využili jsme jeho odbornosti a hovořili jsme s ním o dopadech plošného systému záloh na životní prostředí.

Jak doma nakládáte s odpadem a obaly, kterým se ani tam nevyhnete? Třídíte?

Bydlíme na Praze 6, v Dejvicích, a tudíž máme k dispozici separovaný sběr a využíváme to. Nejlepší ve třídění je moje paní, já tak důsledný nejsem, i když rozhodně patřím mezi zodpovědné producenty odpadů. Trochu mě v tom předurčuje znalost odpadářské situace. Takže když vyhazují plastový obal, který je třeba s etiketami z jiných materiálů, tak ho často hodím do směsného kontejneru a řeknu si: „Aspoň kolegům na ZEVO Malešice trochu přitopím v kotli.“ Vím totiž, že s menším podílem plastové či papíro-

vé frakce klesá výhřevnost směsného odpadu. A to nebývá pro ZEVO úplná výhra.

Češi třídí a jsou v tom dobří, přesto i z kontejnerů hodně PET lahví skončí na skládce či ve spalovně. Plechovky jdou až z 65 % bohužel rovnou do komunálního odpadu. Má podle Vás současný systém třídění šanci na zefektivnění?

Osobně jsem za současný systém třídění vděčný, respektive velice oceňuji to, jak jej kolegové ze zapojených organizací dokázali od 90. let vybudovat a uvést v život. Pamatuji doby, kdy u nás nic takového nebylo a kdy se veřejnost nad tříděním ušklibala. Dnes je situace významně lepší a za to kolegům patří velký dík. Nicméně musím se přiznat, že současný stav podle mého názoru dosáhl svého optima a zvýšení jeho efektivity nevidím jako příliš reálné.

Stávající systém dobře živí několik stupňů firem či organizací a jelikož míra jejich zisku je de facto odvislá od množství vytříděného odpadu, nevytváří se zde systémový tlak na snižování množství odpadu. Neustále pozorujeme mezitím nárůst množství odpadů, a to je poměrně závažný problém. Je dobře, že v sou-

časném systému jsme finančně tak trochu motivováni třídít, měli bychom však také být motivováni odpad neprodukovat.

Jsou PET lahve z třídících kontejnerů vhodné pro potravinářské využití?

PET i ostatní druhy plastů jsou svou chemickou strukturou náchylné k vazbě cizorodých látek, především organické povahy. V případě, že máme plastový odpad složený jednak z různých druhů plastů, ale i znečištěný jinými látkami a materiály, je téměř jisté, že se tyto látky na plasty navážou. Toto znečištění se z plastů odstraňuje velmi obtížně, a pokud je cílem recyklace získat materiál vhodný pro styk s potravinami, tak to je technicko-ekonomicky v podstatě nereálné. Hygienické požadavky na materiály ve styku s potravinami jsou oprávněně velmi přísné.

Jaký máte názor na systém záloh na PET lahve a plechovky?

Mně osobně se systém záloh na nápojové lahve bez ohledu na to, z jakého jsou materiálu, líbí. Vytváří to pevnější pouto mezi výrobcem a spotřebitelem, což je cesta budoucího vývoje

spotřebitelských vztahů. Z pohledu výrobců se jedná o racionální, ekonomikou podložený krok. Pro poměrně blízké roky máme nastaveny cíle podílu recyklovaného materiálu rPET v PET lahvích. Dostupnost recyklovaného rPET je však na trhu poměrně omezená, a tak si výrobci hledají cesty, jak si tyto materiály zajistit. Proto vcelku racionálně uvažují o zálohovém systému.

Kritici často říkají, že plošné zálohy nemají žádný pozitivní environmentální dopad. Jak to je ve skutečnosti?

Když něco chcete kritizovat, vždycky si nějaké to „ale“ najdete. Důležité je mít na mysli, že jedno měřítko pro „environmentální dopad“ neexistuje. Jsou různé typy environmentální zátěže, a to například uhlíková stopa, vodní stopa, surovinová náročnost, toxicita, ekotoxicita a další. Často se setkáváme s účelovým upozorňováním na jeden ze zmíněných dopadů, nikoli na všeobecné hodnocení.

My jsme porovnávali metodou LCA depozitní systém se současnou variantou a vyšlo nám u depozitního systému snížení širokospektrálních environmentálních dopadů cca o 28 %. I při poměrně konzervativních předpokladech ve prospěch současného systému jsme nárůst environmentálních dopadů depozitního systému určitě nezaznamenali.

Častým argumentem proti zálohovému systému je, že přeprava vysbíraných lahví a plechovek negativně zatíží životní prostředí. Je to opravdu tak?

Je pravda, že depozitní systém může zvýšit ujeté kilometry nákladních automobilů, ale ta doprava zase tak velký podíl celkových environmentálních dopadů netvoří. Klíčová je materiálová stránka výroby těch obalů. Testovali jsme i extrémně vysoké nájezdy při svozu zálohovaných lahví a stále to vycházelo pro depozitní systém lépe. Rovněž lze očekávat poměrně brzy přísné

Vladimír Kočí

„To, že významní hráči na trhu s balenými nápoji hledají vedle stávajícího kolektivního systému jinou cestu, považují za vážný signál, že tu něco nefunguje.“

emisní limity na dopravní automobily. Také se budou zavádět automobily na environmentálně šetrnější paliva. Tím již vcelku relativně nízký vliv dopravy ještě klesne.

Vnímáte v debatě o zálohách za ty roky nějaký posun?

Je to možná vedlejší efekt, ale vidím, že se díky této debatě začali výrobci více zajímat o environmentální kontext svého podnikání. To je

bezesporu přínos. Já osobně jsem v posledních letech řešil projekty s většinou velkých hráčů v oblasti obalů či výrobců plastů, skla, papíru, hliníku. Zpracováváme pro ně studie životních cyklů LCA, určujeme uhlíkovou stopu jejich organizací, hledáme cesty, jak snižovat environmentální dopady. Veřejná debata o zálohování zvyšuje zájem o životní prostředí i na straně průmyslových hráčů.

Možná ještě větší vliv na nové uvažování výrobců má jejich aktuální zkušenost s určováním korporátní uhlíkové stopy. My v LCA Studio, i na Ústavu udržitelnosti a produktové ekologie VŠCHT Praha, stále častěji stanovujeme uhlíkovou stopu i další environmentální parametry organizací. Správně spočítaná uhlíková stopa vychází jednak z provozu dané organizace, ale je významně ovlivněna i tím, co organizace nakupuje a co prodává. U řady organizací platí, a mezi ně patří i výrobci balených nápojů, že dominantní část jejich uhlíkové stopy je ovlivněna tím, co se s výrobky, které uvádí tyto firmy na trh, děje po tom, co se jich zákazník zbaví. A jestliže třeba kvůli ratingu u bank či pojištění potřebujete snížit svoji korporátní uhlíkovou stopu a jestliže její hodnotu dominantně ovlivňuje to, jak se nakládá s použitou nápojovou lahví, tak se jako výrobce o to začnete aktivně zajímat. Velcí hráči na trhu s nápoji si toto vyhodnotili a jako reakci na stávající systém se rozhodli prosazovat zálohový systém.

Dává smysl, že se k prosazování zavedení plošného systému záloh rozhodli právě velcí výrobci nápojů?

Myslím, že je škoda, že současný kolektivní systém nedokáže výrobcům vyjít vstříc. Vždyť oni jsou povinni na ten systém přispívat, tedy by se jim on měl snažit jít naproti. To, že významní hráči na trhu s balenými nápoji hledají vedle stávajícího kolektivního systému jinou cestu, považují za vážný signál, že tu něco nefunguje.

11 nejčastějších mýtů

01

Mýtus: Celý systém zálohování zaplatí stát.

Skutečnost: Vybudování i provoz systému budou financovat výrobci nápojů. Nebude tak klást nároky na státní rozpočet.

02

Mýtus: Vybudování musí vybavit své prodejny drahými sběrnými automaty.

Skutečnost: Obchodníci mohou využít manuálního sběru nebo automatů na zpětný odběr. Existují různé způsoby, jak automaty pořídit, včetně jejich pronájmu. Přímé dodatečné náklady na provoz systému budou navíc obchodníkům kompenzovány prostřednictvím manipulačního poplatku.

03

Mýtus: Jde pouze o boj o surovinu (rPET), kterou chtějí výrobci nápojů jen pro sebe.

Skutečnost: Výrobci mají ze zákona odpovědnost za nápojové obaly během celého jejich životního cyklu, přirozeně je tak jejich snahou postarat se o opětovné využití tohoto materiálu. Z toho pak mají užitek všichni, protože nedochází k plýtvání přírodními zdroji a celkově se snižují dopady na životní prostředí.

04

Mýtus: Současný třídící systém splní cíle EU, když se zefektivní.

Skutečnost: Zatím neexistuje žádná země, která by uměla dosáhnout evropského cíle vytrždit 90 % obalů, aniž by v ní fungoval zálohový systém. Nově není sledovaným cílem pouze míra třídění obalů, ale jejich skutečná materiálová recyklace. Právě finanční motivace v podobě zálohy pro spotřebitele zaručí dosažení této míry návratnosti obalů a pomůže významně snížit svévolné odhazování odpadků ve volné přírodě.

05

Mýtus: Zavedení zálohového systému zásadně sníží příjmy obcí.

Skutečnost: V současné době tvoří PET lahve zhruba čtvrtinu obsahu žlutých kontejnerů. Pokud v nich PET lahve nebudou, sníží se obcím náklady na jejich svoz. Poplatky od obalové společnosti navíc velké řadě obcí náklady nepokryjí a musí je dotovat. Městům a obcím zálohový systém přinese vyšší kvalitu života, protože pomůže snížit množství volně pohozeného odpadu.

06

Mýtus: Současný třídící systém se zhroutí se zavedením zálohového systému.

Skutečnost: Současný systém sběru bude fungovat dál. Potvrzují to zkušenosti ze zahraničí, kde k žádnému negativnímu dopadu nedošlo. Třeba v Německu míra třídění po zavedení záloh na nápojové obaly významně vzrostla. Zmizí pouze PET lahve ze žlutých kontejnerů, jiný plast se do nich bude třídít dál. Systém bude motivovat k lepšímu využití plastu, který se nyní netřídí a končí ve spalovnách a na skládkách.

o zálohovém systému

07

Mýtus: V ČR bude jezdit flotila aut, která vozí vzduch, tedy nesešlápnuté PET lahve.

Skutečnost: Studie dopadů zálohování na životní prostředí VŠCHT potvrzuje, že u PET lahví a plechovek má doprava ve výsledku pouze zanedbatelný dopad. Většina přítom bude převážena ve stlačené podobě. Pozitivní vliv recyklace obalů dopad přepravy mnohonásobně převáží. PET lahve a plechovky jsou navíc převáženy i v rámci stávajícího systému a se zálohovým to nebude třeba.

08

Mýtus: Lidem se budou doma kupit nesešlápnuté PET lahve a plechovky.

Skutečnost: Když si spotřebitel domů přinese plné PET lahve nebo plechovky, musí je někde uložit. Až nápoj vypije, stačí dát prázdný obal na totéž místo. Jakmile všechny spotřebuje, vezme cestou do obchodu prázdné obaly a vrátí je výměnou za zálohu. U vratných skleněných lahví to už nyní léta funguje bez problémů. Lidé je vrací a nevhazují do třídících kontejnerů. Do oběhu se vrací více než 90 % skleněných lahví.

09

Mýtus: Výrobci nápojů si mohou zavést systém dobrovolného zálohování.

Skutečnost: Dobrovolný systém nezajistí dostatečně vysokou míru sběru k recyklaci či snížení množství pohozených nápojových obalů v našem okolí. Nebyl by přehledný ani pro spotřebitele, který nebude vědět, který z obalů je zálohovaný. I zahraniční zkušenosti potvrzují, že pouze systémy s plošným zálohováním dosahují plné cirkularity těchto nápojových obalů. Navíc teď existuje celá řada legislativních omezení, které praktickému zavedení dobrovolného zálohování PET lahví a plechovek brání.

10

Mýtus: V Německu se po zavedení zálohování propadl zpětný sběr nápojových obalů.

Skutečnost: Data ukazují opak. V Německu nedošlo po zavedení zálohového systému ke snížení zpětného sběru obalů. Ve skutečnosti v Německu došlo k poklesu sběru a třídění plastů již před zavedením zálohování (tedy před rokem 2003), a naopak zhruba dva roky po zavedení zálohového systému míra recyklace opět konstantně rostla.

11

Mýtus: Jen část vytržiděných lahví je znovu recyklována. Jedním z důvodů je skutečnost, že výrobci používají barevný PET, který recyklaci komplikuje.

Skutečnost: Barevnost PET lahví sama o sobě není překážkou v jejich recyklaci – z modré lahve lze opět vyrobit novou modrou lahev a třeba ze zelené lahve lahev zelenou. I zálohové systémy pracují s lahvemi různých barev – třeba v sousedním Slovensku se budou třídít do pěti různých skupin podle barvy.

Skutečnou překážkou pro recyklaci ve stávajícím systému je skutečnost, že lahve nyní nejsou tříděny podle jednotlivých barev. Navíc jsou často znečištěny dalším plastem ze žlutých kontejnerů, proto je pouze minimální množství nyní vysbíráno v kvalitě, která je nezbytná pro výrobu nových lahví.

Dan Timotín,
generální ředitel Coca-Cola HBC
Česko a Slovensko

„Zálohování funguje v mnoha zemích, kde působíme, a jeho pozitivní dopad je zřejmý. Zlepšil se zpětný sběr materiálu, který využijeme na opětovnou výrobu nápojových obalů. Zavedení zálohování dává smysl i v České republice a my chceme, aby byl zdejší systém mezi nejlepšími.“

Alessandro Pasquale,
generální ředitel Mattoni 1873

„Zálohování prosazují v České republice už několik let. Jsem totiž přesvědčen, že celé nápojové odvětví má unikátní příležitost stát se prvním plně cirkulárním průmyslem. Jsem opravdu rád, že jsme spojili síly s kolegy z dalších čtyř nápojářských firem s jasným cílem podpořit zavedení plošného zálohování v ČR.“

Andrea Vogliazzo,
generální ředitel společnosti Heineken
Česká republika

„V rámci našich závazků v oblasti udržitelnosti se zaměřujeme mimo jiné na dosažení uhlíkové neutrality a na 100% cirkularitu našich materiálů. Z dalších evropských zemí, kde působíme, víme, že zálohování má zásadní pozitivní dopady právě na uhlíkovou stopu v našem dodavatelském řetězci, zároveň je ale také jediným řešením, díky kterému můžeme být skutečně cirkulární.“

Jannis Samaras,
předseda představenstva
Kofola ČeskoSlovensko

„Než jsme se rozhodli podpořit zálohování PET lahví a plechovek, hodnotili jsme různé scénáře udržitelného hospodaření s obaly. Zálohování považujeme za nejlepší řešení. Vytřídí se díky tomu více použitých obalů. A hlavně se uzavře systém hospodaření s PET lahvemi a plechovkami. Z použitého obalu se vyrobí nový.“

Dragos Constantinescu,
generální ředitel Plzeňského Prazdroje

„Udržitelnost je pro náš byznys naprosto zásadní. Cirkularity obalů však nemůžeme dosáhnout bez efektivního nakládání s použitými plechovkami. Navzdory tomu, že hliník je prakticky nekonečně recyklovatelný materiál, plechovky nyní často skončí ve směsném odpadu, a ne v nových plechovkách. Zavedení zálohového systému je pro nás jasná volba, jak tuto situaci změnit.“

Zdroje

¹EKO-KOM: Výroční shrnutí 2020

²Institut cirkulární ekonomiky: Analýza materiálových toků nápojových plechovek a ostatních hliníkových obalů v ČR 2019

³Trash Hero: výsledky úklidu 2020

⁴EKO-KOM: Výroční shrnutí 2020

⁵LCA Studio: Comparison of life cycle environmental impacts of selected beverage containers

⁶Imperial College London: Examining Material Evidence. The Carbon Fingerprint

⁷European Aluminium: Recycling Aluminium. A pathway to a sustainable economy

⁸Franklin Associates: Life cycle impacts for postconsumer recycled resins: PET, HDPE, and PP

⁹Eunomia – Systém záloh pro Českou republiku 2019

Kontakt

Kristýna Havligerová

+420 724 602 113

kristyna.havligerova@iniciativaprozalohovani.cz

www.iniciativaprozalohovani.cz

**OD JEDNIČEK
V TŘÍDĚNÍ
K JEDNIČKÁM
V RECYKLACI.**

jdemeokrokdal.cz